

Universiteit
Leiden
The Netherlands

**Reactie op J.W.A. Biemans in WPNR (2014) 7019 over concept-
wetsvoorstel bescherming erfgenamen tegen onverwachte schulden**
Es, P.C. van

Citation

Es, P. C. van. (2014). Reactie op J.W.A. Biemans in WPNR (2014) 7019 over concept-
wetsvoorstel bescherming erfgenamen tegen onverwachte schulden. *Wpnr: Weekblad Voor
Privaatrecht, Notariaat En Registratie*, 2014(7029), 762-763. Retrieved from
<https://hdl.handle.net/1887/3443655>

Version: Publisher's Version
License: [Leiden University Non-exclusive license](#)
Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3443655>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

REACTIE

Reactie op ‘Reactie op het concept-Wetsvoorstel bescherming erfgenamen tegen onverwachte schulden’ van prof. mr. drs. J.W.A. Biemans in WPNR (2014) 7019

Biemans laat zich in zijn artikel in WPNR 2014/7019 kritisch uit over het concept-Wetsvoorstel bescherming erfgenamen tegen onverwachte schulden. Het wetsvoorstel maakt – in de woorden van Biemans op p. 447-448 – ‘onder andere (mogelijk) een forse inbreuk op het beginsel van de *paritas creditorum* en ook op de onderlinge rangorde van schuldeisers’. Hoewel ik kan instemmen met het (mooi uitgewerkte) idee dat de voorgestelde regeling een tamelijk willekeurige inbreuk maakt op het beginsel van de *paritas creditorum*, lijkt het mij nuttig nader in te gaan op het laatste punt (inbreuk op onderlinge rangorde van schuldeisers). Dit punt wordt uitgewerkt in (onder meer) § 5.4 onder (ii) c (p. 451). Biemans schetst hier het geval waarin een onverwachte schuldeiser opdoemt nadat uit de opbrengst van de goederen der nalatenschap de schulden der nalatenschap als bedoeld in art. 4:7 lid 1 onder *a* t/m *i* BW zijn voldaan. Ten aanzien van de situatie waarin een erfgenaam vervolgens met succes een beroep doet op het voorgestelde art. 4:194a BW (als gevolg waarvan hij wordt ontheven van zijn verplichting de schuld uit zijn eigen vermogen te voldoen voor zover deze niet uit zijn erfdeel kan worden voldaan), schrijft Biemans het volgende:

‘De onverwachte schuldeiser kan in dit geval bijvoorbeeld achter een legitimaris of een legataris eindigen. Als het nalatenschapsvermogen onvoldoende blijkt om de onverwachte schuld te voldoen, krijgt de desbetreffende legitimaris of legataris wel voldaan, maar de onverwachte schuldeiser niet. Op grond van de rangorderegeling van art. 4:7 lid 2 BW had de desbetreffende schuldeiser echter éérst moeten worden voldaan.’

Deze gedachte behoeft enige relativering. Wat betreft de positie van de legitimaris lijkt Biemans zich niet te realiseren dat er van een legitimaire vordering nooit sprake kan zijn wanneer het saldo

van de nalatenschap (als bedoeld in art. 4:65 BW) negatief is.¹ Een onverwachte schuld brengt mee dat ook de omvang van een eventuele legitimaire vordering moet worden herberekend. Heeft de omvang van de onverwachte schuld tot gevolg dat het saldo van de nalatenschap onder de nul zakt, dan bedraagt ook de legitimaire vordering nihil. Een eventueel door de erfgenamen al aan de legitimaris uitbetaald bedrag, is onverschuldigd betaald. Dit uitbetaalde bedrag moet voor de toepassing van de voorgestelde regeling van art. 4:194a BW geacht worden nog te behoren tot het geërfde vermogen. Een onverwachte schuldeiser kan daarom nooit lager in rang eindigen dan een legitimaris.

Wat betreft de verhouding tussen de schuldeiser van een onverwachte schuld en de legataris aan wie een legaat al is uitgekeerd, moet nog gewezen worden op de door Biemans niet vermelde regeling van art. 4:216 BW. Op grond van dit artikel geldt dat een door de rechter benoemde vereffenaar hetgeen uit de nalatenschap aan een legataris is uitgekeerd, binnen drie jaar kan terugvorderen, voor zover dit nodig is om de schulden als bedoeld in onder meer art. 4:7 lid 1 onder *a* BW te voldoen. Wanneer een onverwachte schuldeiser van deze regeling gebruik maakt (waarbij zij opgemerkt dat hij op grond van art. 4:204 lid 1 onder *b* BW bevoegd is de rechtbank te verzoeken een vereffenaar te benoemen), dan kan hij voorkomen dat een legataris vóór hem rang neemt. Indien de wettelijke vereffeningprocedure van toepassing is geweest en aan de legataris op grond van de uitdelingslijst is uitgekeerd, dan kan een later opgekomen (onverwachte) schuldeiser binnen drie jaar een beroep doen op art. 4:220 lid 3 BW.

1. Bij de berekening van de fictieve waarde van de nalatenschap op grond van art. 4:65 BW worden ook bepaalde giften in aanmerking genomen. In een nalatenschap waarin de passiva de activa overtreffen kan daarom wel sprake zijn van een legitimaire vordering wanneer de erflater bij leven omvangrijke giften heeft gedaan. In zo'n geval concurreert de legitimaris echter niet met de andere (al dan niet onverwachte) schuldeisers van de nalatenschap omdat hij zich voor inkorting rechtstreeks tot de begiftigden moet wenden (art. 4:90 BW).

Tot slot zet ik nog een vraagteken bij het getallen-voorbeeld op p. 453-454, met welk voorbeeld Biemans wil aantonen dat de ontheffing van één van de erfgenamen, gevolgen kan hebben voor de andere erfgenamen. Het voorbeeld betreft een nalatenschap met activa ter waarde van € 100.000. A is voor 8/10 deel erfgenaam en B en C ieder voor 1/10 deel. De erfgenamen (die allen zuiver aanvaard hebben) worden geconfronteerd met een onverwachte schuld van € 200.000. A doet – één dag voor het verstrijken van de termijn – met succes een beroep op de regeling van art. 4:194a BW, hetgeen betekent dat hij aan de onverwachte schuld slechts de waarde van zijn erfdeel (€ 80.000) hoeft bij te dragen, in plaats van het bedrag van € 160.000 waarvoor hij anders op grond van art. 4:182 lid 2 BW aansprakelijk zou zijn geweest. De stelling van Biemans is nu dat dit tot gevolg heeft dat B en C (die mogelijk geen beroep meer kunnen doen op art. 4:194a BW) ten aanzien van de onverwachte schuld ieder aansprakelijk zijn voor € 60.000, zodat zij met een ‘restschuld’ van

€ 50.000 zitten (hun verkrijging uit de nalatenschap bedraagt € 10.000). Deze redenering lijkt mij niet valide omdat de voorgestelde regeling in art. 4:194a BW de aansprakelijkheidsregeling van art. 4:182 lid 2 BW ten aanzien van de overige erfgenamen niet doorkruist. B en C zijn op grond van deze laatste regeling als erfgenamen voor 1/10 deel slechts aansprakelijk voor 1/10 deel van de deelbare onverwachte schuld van € 200.000 en derhalve voor € 20.000. Het feit dat A zich met succes op de regeling van art. 4:194a BW beroept, brengt hier geen verandering in.

Mr. P.C. van Es*

---

* Universitair hoofddocent notarieel recht, Universiteit Leiden, vaste medewerker van het WPNR.
(P.C.vanEs@law.leidenuniv.nl)